

فضاهای عمومی و زندگی جمعی

شهر آدلاید - ۲۰۰۲

یان گل

ترجمه

دکتر علی غفاری
محمدصادق سهیلی پور

فضاهای عمومی و زندگی جمعی، آدلاید ۲۰۰۲ / یان گل
Public Spaces and Public Life, City of Adelaide: 2002,
www.adelaidecitycouncil.com

ترجمه دکتر علی غفاری و محمدصادق سهیلی پور
ویراسته آذرمه سنجری
حروفچین: قریبا باباخانی
ناظر چاپ: صفر ممیزاد
شمارگان: ۲۰۰۰
قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

ناشر: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی

کلیه حقوق تا پنج سال برای دانشگاه شهید بهشتی محفوظ است.

Gehl, Jan, 1936	گل، یان، ۱۹۳۶ -
فضاهای عمومی و زندگی جمعی شهر آدلاید: ۲۰۰۲ / یان گل: ترجمه علی غفاری، محمد صادق سهیلی پور. - تهران: دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۹.	
دوازده، ۱۰۰ ص: مصور، نمودار. - (انتشارات دانشگاه شهید بهشتی: ۴۵۸).	
Public Spaces and Public Life, City of Adelaide 2002	عنوان اصلی:
ISBN : 9789644572043	واژه نامه.
کتابنامه.	
۱. فضاهای عمومی - استرالیا - آدلاید. الف. غفاری، علی، مترجم. ب. سهیلی پور، محمد صادق، مترجم.	
ج. دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات. د. عنوان.	
۷۱۱	NA ۹۰۵۳ ف ۷ ی ۱۳۸۹
۱۴۰۹۹۴۳۱	
۳۴۶۲ ف	
۱۳۸۹	
کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه شهید بهشتی	

پیشگفتار مترجمان	نه
ایدئولوژی و روش‌شناسی	۱
ویژگی‌های شهر خوب	۴
زندگی در فضاهای عمومی	۶
شهر پر ازدحام و شهر رها شده	۹
شهر احیا شده	۱۰
توسعه کپنهاگ	۱۱
بخش ۱: فضاهای عمومی: مشکلات و ظرفیت‌ها	۱۳
ناحیه مورد مطالعه، مقایسه با شهرهای مشابه	۱۷
نواحی مورد استفاده فراوان عابران پیاده	۱۸
میدان‌های عمومی در انتظار توسعه برای عابران پیاده	۲۰
خیابان‌های عریض، ارائه دهنده فرصت‌های بسیار	۲۲
محورهای ارتباطی ضعیف شمالی - جنوبی	۲۴
رفت‌وآمد عبوری سنگین - در مرکز شهر	۲۶
پارکینگ‌های خارج از خیابان - تعارض با عابران پیاده	۲۹
شرایط عابران پیاده - ارجحیت کمتر در مرکز شهر	۳۱
دوچرخه‌سواری - دورنمای تردیدآمیز	۳۴
ارزیابی لبه‌های خیابانی و فعالیت طبقه همکف	۳۶
لبه‌های جذاب خیابانی	۳۸
لبه‌های غیر جذاب خیابانی	۳۹
فعالیت‌های شامگاهی - به سوی شهری ۲۴ ساعته	۴۰

۴۳	بازار راندل.....
۴۴	بازار مرکزی.....
۴۵	رودخانه تورنز - مکانی پر رمز و راز.....
۴۷	فضای باز زمین‌های پارک - مکانی برای تفریح.....
۴۹	بخش ۲: زندگی جمعی.....
۵۲	ناحیه مورد مطالعه - مطالعه زندگی جمعی.....
۵۴	رفت‌وآمد عابران پیاده در یک روز کاری تابستانی.....
۶۰	رفت‌وآمد عابران پیاده در یک روز شنبه تابستانی.....
۶۴	نشستن در فضای باز.....
۶۶	گذراندن وقت در شهر.....
۷۱	توزیع سنی.....
۷۳	بخش ۳: توصیه‌ها.....
۷۷	۱. بهره‌برداری از کیفیت‌های منحصر به فرد.....
۷۷	۲. شهری با نواحی باز باارزش - زمین‌های پارک.....
۸۰	۳. شهری بهتر برای اقامت.....
۸۳	۴. کاهش رفت‌وآمد عبوری.....
۸۶	۵. شهری زیبا.....
۸۸	۶. شهری متنوع، ایمن و با نشاط.....
۸۹	خلاصه و تأملات.....
۹۱	خلاصه - توصیه‌ها.....
۹۳	تأملات.....
۹۵	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی.....
۹۷	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی.....
۹۹	نمایه.....

پیشگفتار مترجمان

عرصه‌ها و فضاهای جمعی مطلوب و هماهنگ با فرهنگ، ویژگی‌ها و نیازهای اجتماعی و مناسب با شرایط محیطی را می‌توان ارزشی انکارناپذیر در مطلوبیت فضای زندگی شهری امروز به شمار آورد. اجتماع‌گریزی، بی‌میلی افراد به معاشرت و همیاری‌های اجتماعی، ناهنجاری‌های رفتاری و بی‌تفاوتی به عرصه‌های جمعی و عوارض ناشی از زندگی پرسرعت و مهاجرت‌های پی در پی و عدم ثبات سکونت در مکان‌های مشخص از سویی و فقدان فضاها و مکان‌های جمعی مناسب از دیگر سو، نیاز به طراحی و ایجاد آنها را تشدید می‌کند.

طراحی شهری در قالب تجدید حیات بافت‌های تاریخی، نوسازی بافت‌های فرسوده، بهسازی بافت‌های موجود شهری و یا ایجاد شهرها و مجموعه‌های جدید، همگی نیازمند توجه و پیش‌بینی فضاهای عمومی و عرصه‌های همگانی مطلوب است. در حقیقت، گستره فضا و عرصه‌های زندگی شامل فضای زندگی خانوادگی و خصوصی خانه‌ها و فضای زندگی جمعی برای روابط اجتماعی در مقیاس‌های همسایگی، محله‌ای و شهری است.

هر قدر خانه‌ها کوچک‌تر و محدودتر و فشرده‌تر شوند، نیاز به عرصه‌های باز و فضاهای جمعی و همگانی بیشتر احساس می‌شود. همه‌شمول بودن فضاهای جمعی و تلقی عرصه‌های همگانی به عنوان

سرمایه‌های عمومی شهری به موازات سرمایه‌های اجتماعی در سکونتگاه‌های شهری لازمه طراحی شهری مطلوب است.

یان گل، معمار و طراح شهری دانمارکی، در سال ۱۹۳۶ متولد شد. وی در سال ۱۹۶۰ در رشته معماری از دانشکده هنرهای زیبای آکادمی سلطنتی دانمارک فارغ‌التحصیل شد. در فاصله سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۶ در شرکت‌های مشاور معماری مشغول به فعالیت شد. سپس در سال ۱۹۶۶ به عنوان پژوهشگر در آکادمی سلطنتی دانمارک به فعالیت پرداخت و در فاصله سال‌های ۱۹۹۹ تا ۱۹۷۶ مقام ریاست دپارتمان طراحی شهری این آکادمی را به عهده داشت. وی هم‌اکنون به عنوان استاد مرکز تحقیقات فضای عمومی این آکادمی مشغول فعالیت است. یان گل از سال ۱۹۷۳ تاکنون به عنوان استاد مدعو در دانشگاه‌های سراسر دنیا همکاری کرده است که از جمله می‌توان به دانشگاه‌های تورنتو، واترلو، کلگری، ملبورن، اسلو، برکلی، کلیولند، هانوفر و کیپ تاون اشاره کرد.

گل به عنوان مشاور با بسیاری از شهرداری‌های سراسر دنیا از جمله شهرهای لندن، کپنهاگ، استکهلم، اسلو، ادینبورو، رتردام، زوریخ، ریگا، ولینگتون، کیپ تاون، آدلاید، پرت، ملبورن، غنمان و غیره همکاری داشته است. مطالعاتی از این دست توسط شرکت مشاور گل در مورد فضاهای عمومی و زندگی جمعی در مراکز

شهرهای کپنهاگ (۱۹۹۶)، آدلاید (۲۰۰۲)، ملبورن (۲۰۰۴) و ۱۹۹۴، پرت (۲۰۰۹ و ۱۹۹۵)، لندن (۲۰۰۴)، استکهلم (۲۰۰۵)، سیدنی (۲۰۰۷) و سیاتل (۲۰۰۹) انجام گرفته است. گل به دلیل فعالیت‌هایش جوایز بسیاری نصیب خود کرده است که از جمله می‌توان به جایزه سر پاتریک ابرکرامبی (اعطا شده توسط اتحادیه بین‌المللی معماران) در سال ۱۹۹۳، جایزه تحقیقات مکان‌ها (توسط انجمن تحقیقات طراحی محیطی آمریکا) در سال‌های ۱۹۹۸ و ۲۰۰۶، جایزه دالاکارلیکا برای برنامه‌ریزی فضاهای عمومی در سال ۱۹۹۹، جایزه برنامه‌ریزی استرالیا (برای شهر آدلاید) در سال ۲۰۰۳، جایزه طراحی شهری استرالیا (برای شهر ملبورن) در سال ۲۰۰۵، جایزه معماری منظر بریتانیا در سال ۲۰۰۸ و جایزه شهر نیویورک در سال ۲۰۰۹ اشاره کرد.

یان گل، در مقام مشاور طراحی شهری و استاد طراحی شهری دانشکده معماری کپنهاگ، تحقیقات بسیاری روی فرم و نوع استفاده از فضاهای عمومی انجام داده است و یافته‌های خود را در بسیاری از مکان‌ها در سراسر دنیا اجرا کرده است. شرکت مشاور گل بیشتر بر روی تسهیل زندگی جمعی در فضاهای عمومی تمرکز کرده است. برای گل طراحی همیشه با تحلیل فضاهای موجود بین ساختمان‌ها آغاز می‌شود؛ پس از آنکه چشماندازی از نوع زندگی جمعی در فضاها

برخی از آثار یان گل

- Gehl, J. (1987), *Life between Buildings: Using Public Space*. Copenhagen: Danish Architectural Press.
- Gehl, J. and Lars (2000), *New City Spaces*. Copenhagen: Danish Architectural Press.
- Gehl, J. and Lars Gemzoe (2004), *Public Spaces, Public Life*. Copenhagen: Danish Architectural Press.
- Gehl, J. et al. (2006), *New City Life*. Copenhagen: Danish Architectural Press.
- Gehl, J. (2010), *Cities for People*, Washington DC: Island Press.

به دست آمد، توجه به پیرامون ساختمان‌ها و چگونگی رابطه بین آن‌ها برای تقویت فضاهای عمومی معطوف می‌گردد. در واقع، گل و همکاران او، به عنوان مشاوران طراحی شهری و برنامه‌ریزی شهری در شهرهای گوناگون، سعی در شناساندن ارزش فضاهای شهری و کیفیت زندگی جمعی موجود بین ساختمان‌ها به مردم و مسئولان شهری دارند. این مطالعات معمولاً از سه بخش ارزیابی کیفیت فضاهای عمومی، ثبت زندگی جمعی در فضاها، و توصیه‌هایی برای بهبود فضاها تشکیل می‌شود، که درک فوق‌العاده‌ای از چگونگی کارکرد شهر و نحوه بهبود آن به دست می‌دهد. کتاب *فضاهای عمومی و زندگی جمعی* تألیف یان گل و همکاران او، با توجه به پرداختن و طرح مبانی نظری و تحقیق در نمونه مورد بررسی شهر آدلاید، متن مناسبی برای نیل به این هدف است و به همین دلیل برای ترجمه انتخاب شده است.

ترجمه این کتاب میسر نمی‌شد مگر با همکاری دوستان عزیز که در همه مراحل کار ما را یاری کردند. شایسته است که از سرکار خانم آزاده لک به خاطر یادآوری نکته‌های تخصصی و فنی در ترجمه اولیه کتاب و سرکار خانم آرزو افلاطونی که مقابله ترجمه با متن کتاب اصلی را بر عهده داشتند تشکر کنیم. تشکر ویژه متعلق به سرکار خانم آذر مه سنجری است که با صبر و بردباری در همه مراحل از ویرایش تا چاپ کتاب ما را یاری کردند. همچنین از آقای محمدرضا توانگر به دلیل در اختیار گذاشتن نسخه کتاب اصلی و طراحی جلد و آقای آرمان خرمک به دلیل راهنمایی‌های ایشان در طراحی جلد سپاسگزاریم.

در پایان لازم می‌دانیم از معاونت محترم پژوهشی دانشکده معماری و شهرسازی، معاون محترم پژوهشی دانشگاه شهید بهشتی و مدیران و کارشناسان مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی و همه کسانی که در آماده‌سازی کتاب ما را یاری کردند قدردانی کنیم. امید است کتاب حاضر مورد استفاده دانشجویان رشته‌های مرتبط و علاقه‌مندان قرار گیرد.

علی غفاری

محمدصادق سهیلی‌پور